

Tothora

És ben comprensible que un adverbi que expressa una idea tan essencial com és ara *sempre* ofereix una extensa sinonímia, procedent del camp adjectival o bé del camp de les locucions o frases fetes, si es vol, de les formulacions analítiques de la idea expressada per *sempre*. Així, dels diversos adjectius relacionats amb aquesta idea hem obtingut, amb el procediment normal d'addició del sufix *ment*, adverbis com *constantment*, *continuament*, *incessantment*, *perpètuament*, *eternament*, etc., que si bé no es pot dir que tinguin un significat ben bé equivalent a *sempre*, si que expressen idees afins i hi poden ésser, en molts casos, intercanviables. I, en el camp de les locucions o frases fetes, tenim *a totes hores*, *a qualsevol hora*, *a qualsevol moment*, *nit i dia*, *sense parar*, *en tot temps*, *tota la vida*, etc. Segurament que se'n podria trobar moltes més i la pràctica normal de la llengua, especialment per part de persones de temperament analític, en deu crear de noves continuament.

Dues d'aquestes locucions adverbials han acabat sintetitzant i aglutinant els seus components respectius fins a formar un adverbi cada una d'elles, és a dir, un terme adverbial constituït per un sol mot: *tothora* i *tostemps*. Tant el Diccionari Fabra com el de l'Enciclopèdia es limiten a dir que *tothora* i *tostemps* signifiquen *sempre*, és a dir, remetent el consultant a aquest mot per a llur significat i llur aplicació. Aquí sí que podem dir que tenim dos sinònims perfectes de *sempre*. Però convé de recordar que aquests dos adverbis que la llengua, en la seva incessant creació de noves formes, ens ofereix com a sinònim de *sempre*, tenen no solament el seu mateix significat sinó també el mateix tractament gramatical. És, si més no, el que es desprèn clarament de les definicions de les dues obres indicades. Algú, tenint conscientment o inconscientment present la condició d'antigues locucions d'aquests dos adverbis, voldria fer-los precedir sempre per la preposició *a*, la qual, certament, introdueix moltes locucions adverbials.

Però *tothora* i *tostemps* són ja adverbis, no locucions, que no admeten l'anteposició de preposicions sinó en els casos en què l'admetria *sempre*. Quant a la preferència que hom pot tenir per aquests adverbis ha d'ésser d'ordre personal o determinada per raons d'eufonia, evitació de repeticions, etc.

Albert Jané